

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร. อิศระ นิตินันท์ประกาศ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๑/๒๕๕๕

วันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๕

เรื่อง การวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง
ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ หรือไม่

กระทรวงยุติธรรมมีหนังสือแจ้งมายังสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ^(๑) ความว่า ในคดีอาญา
หมายเลขดำที่ ๒๘๖/๒๕๕๐ หมายเลขแดงที่ ๒๑๕๔/๒๕๕๐ ของศาลจังหวัดแพร่ ระหว่าง
พนักงานอัยการจังหวัดแพร่ โจทก์ นายนคร ดวงแก้ว ที่ ๑ นายสุบรรณ สารพันธ์ ที่ ๒ โจทก์ฟ้อง
ขอให้ลงโทษจำเลยทั้งสองตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๔, ๗, ๘, ๑๕
๖๖, ๑๐๒ และบทโทษจำคุกของจำเลยที่ ๑ ในคดีอื่นเข้ากับโทษจำคุกของจำเลยที่ ๑ ในคดีนี้
จำเลยทั้งสองให้การปฏิเสธ ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า จำเลยทั้งสองมีความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติด
ให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๖๖ วรรคหนึ่ง จำคุกจำเลยทั้งสองคนละ
๑๕ ปี ลดโทษให้หนึ่งในสาม ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ จำคุกคนละ ๑๐ ปี บทโทษ
จำคุกของจำเลยที่ ๑ ในคดีอื่นรวมจำคุกจำเลยที่ ๑ มีกำหนด ๑๐ ปี ๗ เดือน ๗ วัน ๗ ชั่วโมง ๗ นาที
๗ วินาที ศาลอุทธรณ์ภาค ๒ ตรวจสอบจำนวนประชุมปรึกษาแล้ว ข้อเท็จจริงเบื้องต้นฟังได้ว่า
ตามวันและเวลาสถานที่เกิดเหตุตามฟ้อง เจ้าพนักงานตำรวจจับจำเลยทั้งสองได้พร้อมด้วยเฮโรอีน
จำนวน ๒ ถุง จำนวนเป็นสารบริสุทธิ์หนัก ๓๖.๕ กรัม มีปัญหาต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของจำเลย
ทั้งสองว่าจำเลยทั้งสองกระทำความผิดฐานร่วมกันมีเฮโรอีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายหรือไม่
ที่จำเลยทั้งสองอ้างในอุทธรณ์ว่า มีเฮโรอีนของกลางไว้ในครอบครองเพื่อเสพนั้น พระราชบัญญัติยาเสพติด
ให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง บัญญัติว่า “การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ใน
ครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ จำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป ให้ถือว่า
ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย” บทบัญญัติดังกล่าวเป็นข้อสันนิษฐาน

(๑) แจ้งตามหนังสือ ที่ ยธ ๐๒๐๑/๒๕๑๒๔ ลงวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๒

เด็ดขาด เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่า จำเลยทั้งสองร่วมกันมีเฮโรอีน ซึ่งคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์หนักถึง ๓๖.๕ กรัม ไว้ในครอบครองเช่นนี้ จึงถือได้ว่า จำเลยทั้งสองร่วมกันมีเฮโรอีนดังกล่าวไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายแล้ว จำเลยทั้งสองจึงมีความผิดตามฟ้อง ที่ศาลชั้นต้นพิพากษามานั้นชอบแล้ว อุทธรณ์ของจำเลยฟังไม่ขึ้น พิพากษายืน

จำเลยทั้งสองฎีกา โดยในคำฟ้องฎีกาของจำเลยทั้งสองมีข้อโต้แย้งว่า บทบัญญัติมาตรา ๑๕ วรรคสอง ของพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ และมาตรา ๓๓

ศาลฎีกาเห็นว่า คดีนี้ศาลอุทธรณ์ภาค ๒ ยกบทบัญญัติของพระราชบัญญัติดังกล่าวมาใช้บังคับเป็นหลักในการวินิจฉัยชี้ขาดคดีและจำเลยโต้แย้งว่า บทบัญญัตินั้นขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ และมาตรา ๓๓ ใช้บังคับไม่ได้ และศาลฎีกาจะใช้บทบัญญัตินั้นวินิจฉัยคดี จึงเป็นกรณีที่มีข้อโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ศาลฎีกาจึงรอกการพิจารณาพิพากษาคดีนี้ไว้ชั่วคราว และขอให้กระทรวงยุติธรรมเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง

พิจารณาแล้ว เห็นว่า การเสนอเรื่องดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง^(๒) จึงเห็นควรรับเรื่องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัย

ประเด็นที่ต้องวินิจฉัยมีว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ หรือไม่

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง บัญญัติว่า

(๒) รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖^(๓) และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอกการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย”

(๓) มาตรา ๖ บัญญัติว่า “รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้”

“การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ จำนวน เป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป ให้ถือว่าผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย”

จะเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง มีข้อ สันนิษฐานโดยเด็ดขาดว่า การมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑^(๔) จำนวนเป็น สารบริสุทธิ์ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป ให้ถือว่ามีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย ซึ่งในกรณีเช่นว่านี้ ผู้ครอบครอง ต้องได้รับโทษตามมาตรา ๖๖ คือจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่ห้าหมื่นบาท ถึงห้าแสนบาท กรณียาเสพติดให้โทษนั้นมีปริมาณจำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ไม่เกินหนึ่งร้อยกรัม หรือจำคุก ตลอดชีวิตหรือประหารชีวิต กรณียาเสพติดให้โทษนั้นมีปริมาณจำนวนเป็นสารบริสุทธิ์เกินหนึ่งร้อยกรัม

ปัญหามีว่า บทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ หรือไม่
รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ บัญญัติว่า

“ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด

ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่า บุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้น เสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้”

จะเห็นได้ว่า มาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง มีความหมายว่าในคดีอาญา ภาระการพิสูจน์ว่าผู้ต้องหา หรือจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดตกอยู่กับผู้กล่าวหาหรือโจทก์ แล้วแต่กรณี และวรรคสอง ของมาตรานี้ บัญญัติว่า ก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดกระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็น ผู้กระทำความผิดมิได้

แม้มาตรา ๑๕ วรรคสอง ของพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มีข้อสันนิษฐาน โดยเด็ดขาดว่า ผู้มียาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ จำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป มีไว้ ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษดังกล่าวเพื่อจำหน่ายก็ตาม แต่บทบัญญัตินี้ดังกล่าวมิได้ปลดเปลื้อง

(๔) พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ยาเสพติดให้โทษแบ่งออกเป็น ๕ ประเภท คือ

(๑) ประเภท ๑ ยาเสพติดให้โทษชนิดร้ายแรง เช่น เฮโรอีน (HEROIN)

ภาระของโจทก์ในการพิสูจน์ว่าจำเลยมียาเสพติดให้โทษตามมาตรา ๑๕ วรรคสอง ไว้ในครอบครอง
ดังนั้น บทบัญญัติดังกล่าวจึงไม่ขัดต่อมาตรา ๓๓ ของรัฐธรรมนูญ^(๕)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒
มาตรา ๑๕ วรรคสอง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓

ศาสตราจารย์ ดร. อิศระ นิตินันท์ประกาศ
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(๕) การมีข้อสันนิษฐานเด็ดขาดดังกล่าวเป็นผลให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่สามารถต่อสู้ว่า ตนมิได้มีไว้ซึ่งยาเสพติด
ให้โทษเพื่อจำหน่าย ดังนั้น มาตรา ๑๕ วรรคสอง จึงเป็นบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิต่อสู้คดีของผู้ต้องหาหรือจำเลย
แต่กระนั้นก็ตามไม่มีบทบัญญัติใดๆ ของรัฐธรรมนูญรับรองสิทธิต่อสู้คดีของจำเลยในคดีอาญาไว้โดยชัดแจ้ง
หรือโดยปริยาย แต่ในประเทศประชาธิปไตยตะวันตก เช่น ประเทศฝรั่งเศส ศาลรัฐธรรมนูญ (Conseil
constitutionnel) ได้รับรองสิทธิต่อสู้คดี (Droits de la defense) ไว้ในฐานะที่เป็นหลักการที่มีค่าบังคับของ
รัฐธรรมนูญ (le principe à valeur constitutionnelle) โดยถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของหลักการพื้นฐานที่ได้รับการ
รับรองโดยกฎหมายแห่งสาธารณรัฐ (les lois de la République) (คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญฝรั่งเศส
ลงวันที่ ๒ ธันวาคม ๑๙๗๖)